

Oslo, 30. mars 2015

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet
postmottak@bld.dep.no

Vedr.: Høring – NOU 2014:8 Tolking i offentlig sektor

Viser til nevnte høring og sender herved noen innspill til det videre arbeidet med å kvalitetssikre tolking i offentlig sektor. Jeg er selv tolk i tre språk med ulik formell kompetanse i hvert av språkene, fra høyest kvalifisering til ingen kvalifisering. Dvs. jeg er statsautorisert tolk i portugisisk med tolkeutdanning (kat. 1), spansk tolk med tolkeutdanning (kat. 3) og engelsk tolk (uten kategori i Nasjonalt tolkeregister).

Jeg har gitt innspill til Norsk tolkeforenings høringsuttalelse, men er blitt oppfordret av NTFs leder Siri Fuglseth om å sende egen uttalelse.

Jeg har gått igjennom samtlige 77 forslag til tiltak, mye fornuftig foreslås der, men for å lykkes med ambisjonene om å styrke rettssikkerhet og likeverd ved bruk av tolk, er det også andre tiltak som må iverksettes. Nedenfor følger mine innspill

1. Tiltak for å øke kunnskap om tolking

Folk flest, og særlig de med annet morsmål enn norsk, samt spesielt ansatte i justissektoren, utlendingsforvaltningen og helse- og omsorgssektoren, trenger mer kunnskap om tolking og retten til *kvalifisert* tolk. Bare slik kan vi få en utvikling der det stilles krav til kompetanse ved bestilling av tolk, og man sikrer livsgrunnlaget til kvalifiserte tolker. Tolk er ingen beskyttet tittel, men de fleste *tror* at en tolk må være (stats)autorisert for å utøve sitt yrke. Slik er det ikke, derfor er det viktig at de som kan komme til å trenge tolk *vet* at de må etterspørre kvalitet for å være sikker på å få dette. Mange tør heller ikke si ifra om de har møtt på en tolk de ikke syntes gjorde en god jobb.

Videokampanje. Min anbefaling er derfor at IMDi (eller andre) igangsetter en omfattende informasjonskampanje om tolking som anbefaler Tolkeportalen. En slik kampanje må utvikles i samarbeid med et godt reklamebyrå, for å sikre en kvalitet som gjør at den faktisk når ut til folk. Min idé går kort ut på at det lages korte, *humoristiske* videosnutter som viser hvor galt det kan gå med en dårlig tolk, og som avsluttes med noe a la «*alle har rett til å bli forstått. bruk kvalifisert tolk. tolkeportalen.no*». Jeg stiller meg til disposisjon til å bidra til en slik kampanje.

2. Tiltak for å sikre kvalitet i tolkeformidlingen

Outsourcing av tolkebestilling/Tolkeformidling via byråer el.lign. vil alltid være et behov, men for å sikre kvalitet bør dette organiseres på en annen måte enn i dag. Dette bør utredes for å finne den beste løsningen, og mine innspill er følgende:

- **Salærforskriften** skal håndheves, det betyr at byråer el. andre ikke kan ta

andeler av tolkens honorar, men må skaffe inntekter på annet vis.

- **Formidlergebyr.** Byråer etc. bør heller legge et gebyr oppå tolkens honorar, jf. hvordan det gjøres av rekrutteringsbyråer som Manpower etc. Virksomheter er normalt villig til å betale ekstra for å sette ut rekrutteringsoppgaver, det er ingen grunn til at de ikke skal være villig til å gjøre det ved bestilling av tolk. Det vil også gi et insentiv til offentlig sektor o.a. til selv å finne tolk.
- **Tolkeportalen.no** utvikles til å bli en direkte bestillingssentral el. (Tiltak 47)
- **Offentlig bevilling.** Byråer og andre som ønsker å formidle tolker skal kvalitetssikres ved offentlig bevilling el. Herunder pålegges å gi riktig informasjon (ingen byråer har eksempelvis 1000 tolker, slik Hero skriver på sine sider). En del av bevillingen kan kreve at det alltid skal oppgis hva slags kvalifikasjoner tolken har, inkl. om tolken er oppført i Nasjonalt tolkeregister. Formidlere som ikke har offentlig godkjenning og som tar seg betalt for formidlingstjenester, kan bøtelegges el.
- **Dispensasjon for ufaglærte tolker.** Det offentlige skal alltid velge den høyest kvalifiserte tolken, uavhengig av pris (Tiltak 42). Det offentlige skal ikke benytte tolker som ikke er oppført i Nasjonalt tolkeregister/Tolkeportalen. Om det ikke er mulig å skaffe kvalifisert tolk (i dette tilfellet, NT-registrerte tolker), må det søkes dispensasjon for dette hos IMDi. Dispensasjon gjelder kun for navngitt tolk og ved spesifiserte oppdrag hvor det må dokumenteres at kvalifisert tolk ikke er tilgjengelig. Dette er skikkelig tungvint, men poenget er at slik presses alle mot å bruke kvalifisert tolk, og det blir mer tungvint å gå på akkord med rettssikkerheten. I tillegg vil dette gi IMDi en pekepinn på hvilke språk det mangler tolker i, samt man får en bedre oversikt over bruken av ikke-kvalifiserte tolker.
- **Påbudt bruk av ID-kort.** IMDi utvikler ID-kort til alle tolker i Tolkeportalen (Tiltak 43), og pålegger tolker i Tolkeportalen kun å bruke dette ID-kortet. Dermed kan ikke byråer pålegge kvalifiserte tolker å bruke sine ID-kort og således skjule skillet mellom kvalifiserte og ikke-kvalifiserte tolker.

3. Tiltak for å holde kvalifiserte tolker i yrket

Stipend/garantiinntekt. For å holde dyktige tolker i yrket, burde det vurderes stipendordninger/garantiinntekt-ordninger. Her kan tilsvarende ordninger for andre grupper brukes som utgangspunkt. Stipend for å ta utdanning er også viktig, blant annet burde yrkesaktive tolker kunne få stipend for å erstatte tapt arbeidsinntekt under obligatorisk undervisning ved tolkeutdanningen ved Høgskolen i Oslo og Akershus.

4. Tiltak for å øke adgang og krav til kvalifisering for aktive tolker (Kap. 9.7)

Mange såkalt ufaglærte tolker innehar *de facto* høy kompetanse, men har av ulike årsaker ikke fått adgang til å kvalifisere seg til oppføring i Norsk tolkeregister. Tolkeutdanningen bør derfor blant annet gjøres mer fleksibel ved at eksempelvis grunnleggende tolkeutdanning i ett språk gir adgang til opptak på andre moduler i andre språk ved opptaksprøve el.lign. (gjelder for tolker som tolker flere språk.)

Tolker i kategori 4 og 5 som unnlater å ta nødvendig utdanning, bør etter en viss tid miste sin rett til oppføring i Nasjonalt tolkeregister. Dette gjelder dog bare om det har vært tilstrekkelig anledning til å ta utdanning. For å gi insentiv til statsautoriserte tolker uten tolkeutdanning (kat. 2) til å ta slik utdanning (mange tror dessverre at de ikke trenger det etter mange år i yrket), bør kategoriene 3 og 2 byttes om, slik at tolkeutdanning gir kat. 2, mens statsautorisasjon uten utdanning blir kategori 3.

Håper mine innspill anses som nyttige, og ønsker dere lykke til i det videre arbeidet med å styrke tolkefeltet.

Vennlig hilsen

Ellen Stokland
tolk